

Novartis Campus

Tekst: Ana Mikic D'Apuzzo
Foto: Novartis, Thomas Mayer

In Switzerland we can find numerous examples of an advanced fusion of education and construction, like for example the ROLEX Learning Centre by the SANAA team in Lausanne or the NOVARTIS Campus in Basel. These are projects that combine education, research and industry. High quality transfer of knowledge is the most important factor for the future of a nation. Novartis campus is an educational centre of international importance, situated in the north-eastern part of Basel, in the St. Johann area.

Novartis Campus is an ambitious project under the supervision of the Novartis CEO, Daniel Vasella and an Italian architect and urban planner Vittorio Magnago Lampugnani, initiated in 2000 with the projected year of completion of works in 2030. They have hired

Novartis kampus u Bazelu

Stepen razvoja jedne nacije se ogleda i u urbanističkim i arhitektonskim dostignućima, posebno u obrazovanom segmentu. Stoga je u Švajcarskoj moguće pronaći brojne primere za napredni spoj kvalitetnog obrazovanja i izgradnje, primer je kampus „ROLEX Learnig Center” tima SANAA u Lozani, ali i kampus „NOVARTIS” u Bazelu. To su modeli projekata koji kombinuju obrazovanje, istraživanje i industriju. Za budućnost jedne nacije kvalitetan prenos znanja je najvažnija stavka. Zahtevi univerziteta i akademskog obrazovnog sistema stalno rastu, pa tako rastu i zahtevi upućeni arhitektima, jer se obrazovanje i znanje prenose u snažno polje urbanog razvoja koje opet oblikuje arhitektonske objekte. Ovaj proces je ključ socijalnog razvoja.

Novartis kampus” je obrazovni centar od međunarodnog značaja smešten na severoistoku Bazela u oblasti St. Johann. Planom je predviđena potpuna transformacija postojećeg hemijskog industrijskog kompleksa u istraživački centar. Kampus je proizvod privatnog, industrijskog partnerstva i uprave kantona Bazel čiji je ideal spoj inovacije, istraživanja i otvaranje 10.000 radnih mesta. Značaj projekata za grad se ogleda i u izgradnji novog prelaza preko reke Rhine, uz formiranje pešačke i biciklističke zone duž reke.

„Novartis Kampus” je ambiciozan projekat pod vodstvom generalnog direktora „Novartis”-a Daniela Vasella i italijanske arhitekta i urbaniste Vittoria Magnaga Lampugnani, započet 2000. godine sa ciljem da se završi do 2030. godine. Generalnim urbanističkim planom je predviđeno da se postojeći proizvodni kompleks transformiše u komercijalni centar za inovacije postepenom zamenom fabrika laboratorijama i poslovnim zgradama, realizacijom 22 objekta čiji su autori poznati svetski arhitekti. Cilj Vaselle je da projekat bude ogledalo kompanije i da se kreira fleksibilan, uzbudljiv prostor za rad putem kvalitetne arhitekture koja će navesti zaposlene na dobru komunikaciju, dobro raspoloženje i prijatan boravak u ambijentu kojim će se ponositi.

Ideja za formiranje „izlovanog” kampusa je oblikovana prema anglo-američkom modelu koji je prvo zaživeo u centralnoj Evropi 70-ih godina 20. veka izgradnjom pravih „fabrika” za obrazovanje kao što je Ruhr univerzitet u gradu Bochum i mnogi drugi u Cirihi, Beču. U toku procesa projektovanja se analizirao multidisciplinarni koncept koji prati i obuhvata razvoj grada Bazela, razvoj kompanije i strategiju „budenja zaboravljenog grada” efikasnim rešenjima za

rekonstrukciju i revitalizaciju. Ceo kompleks je zamišljen kao reper novog urbanog razvoja i radni prostor visokog kvaliteta koji kombinuje laboratorije, komunikacije i administrativne kapacitete. Generalni urbanistički plan arhitekta Lampugnani je čist i jasan i sledi nekoliko pravila: gabariti zgrade se moraju ispoštovati, maksimalna visina objekata je 22 m i sve zgrade sa istočne strane glavne ulice Fabrikstrasse moraju imati arkade. Njegov plan je baziran na postojećoj mreži puteva i ujedinjuje ulice, zelene površine, utvrđuje volumene objekata i osnovnu konfiguraciju enterijera.

Arhitekta Lampugnani i direktor Vasella su za ovaj projekat angažovali neke od najznačajnijih arhitekata današnjice. Tadao Ando, David Chipperfield, Diener & Diener, Frank Gehry, Adolf Krischanitz, Fumihiko Maki, Peter Märkli, Rafael Moneo, SANAA, Alvaro Siza i Yoshio Taniguchi su već završili svoje objekte. Laureat proslododisnjeg Pritzkerove nagrade za arhitekturu Eduardo Souto de Moura objekat će završiti ove godine, a arhitekti Juan Navarro Baldeweg, Herzog & de Meuron, Rem Koolhaas i Rahul Mehrotra su u procesu projektovanja objekata za kampus. Pejzažni arhitekti su Peter Walker i Günther Vogt. Cilj arhitekta Lampugnani je da svaka individualna struktura odslkava karakter arhitekta, ali da sve strukture objedinjuje zajednička tema, da se uklapaju u celinu i budu estetski izbalansirane. Koncept osvetljenja takođe ujedinjuje objekte tj. sunčeva svetlost koju objekti upijaju spolja i reflektuju u unutrašnjosti, menjajući se sa sezonom i vremenom. Generalni sistem osvetljenja je poveren firmi „Licht Kunst Licht” sa strategom da objekti postanu pojedinačni vizuelni reperi poput objekta Frenka Gerija i Fumihiko Makija,

ali i da skladno orkestriraju sa drugim objektima i među sobom u vidu uravnotežene celine.

Prva zgrada tima iz Bazela Diener & Diener je završena 2005. i nalazi se kraj ulaza u kampus. Simbol je regeneracije urbanog kvarta i kolektiva. Atraktivni, slojeviti, šareni stakleni omotač obavlja poslovnu zgradu, a sastoji se od staklenih ploča različite debljine, veličine i boja. Zgrada koju je projektovao Peter Maerkl odlikuje se strogom geometrijom i LED fasadom. Objekat japanskog tima SANAA, iz 2006 g., ima šest nivoa i otvorenog je plana. Sadrži seriju radnih prostora, kafe i arhivu. Objekat je sofisticiran, jednostavan, gotovo transparentan i integrisan sa zelenim površinama u okruženju. Dva poslednja izgrađena objekata su delo arhitekata Fumihiko Makija – sedmospratni objekat, i David Chipperfield-a – petospratni objekat. Zgrada Makija je poslovna sa ostavama u suterenu. Na spratovima nema pregrada, već su formirani fleksibilni kancelarijski prostori.

Centralnu lokaciju zauzima objekat Frenk Gerija završen 2009. godine. Zgrada dominira kampusom i razbija strogu, rektangularnu formu urbanističkog plana, jer je pozicija objekta dala slobodu arhitekti da isprati svoj slobodni izraz. Objekat se uklapa u koncepciju kampusa kao kristalno transparentan, otvoren i građen po principima strategije održivosti. Objekat ima tri podzemna nivoa, mezanin nivo i pet spratova. U podzemnom nivou nalazi se višefunkcionalni auditorijum sa 630 mesta i centar za obuku osoblja. U prizemlju je restoran koji prima 200 ljudi. Na gornjim nivoima su otvoreni, fleksibilni kancelarijski prostori, zone za neformalne sastanke i staklene kapsule – tihe sobe za rad. Sve nivoe povezuju serpentine od nerđajućeg čelika, stepenište i centralni atrijum preko koga se uvodi prirodno osvetljenje putem transparentnog krova.

Objekat čini armirano-betonski skelet oslonjen na 17 metara duboku podrumsku konstrukciju. Čelična strukturalna školjka nosi aktivni, trostruko glazirani omotač preko koga se omogućava prirodna ventilacija i osvetljenje. Tople drvene obloge dominiraju enterijerom. Osvetljenje čine LED lampe harmonično ukomponovane sa nameštajem Frenka Gerija. U staklenu fasadu i krovne panele su integrisane fotonaponske ćelije koje generišu energiju potrebnu za veštačko

osvetljenje objekta. U cilju redukovanja osunčanosti unutar objekta su postavljeni brisoleji u obliku jedara kojima se upravlja preko senzora, a staklena fasada je prekrivena slojem keramike. U nivou prizemlja staklena klizna vrata omogućavaju prirodnu ventilaciju i povezuju objekat sa zelenilom spolja. Transparentnost i specifično osvetljenje, obezbeđeno generisanjem sunčeve svetlosti, glavne su vizuelne odlike kampusa. Dugoročni, kompleksni urbanistički projekat Vittoria Lampugnani ne uključuje samo arhitekturu i pejsažno uređenje, već i plan funkcija, plan saobraćaja i studiju kulturnog značaja. Svi nivoi komunikacije u su moderni, funkcionalni, osmišljeni i građeni po visokim estetski zadovoljavajućim ekološkim standardima.

Kampus „Novartis-a“ zauzima površinu od 19.500 hektara od čega na primer objekat Gerija zauzima 1.826 m². Cilj projekta je formiranje jedinstvenog kampusa ujedinjenjem fabrike znanja i prostora visoke arhitektonske vrednosti nastalog angažovanjem najboljih svetskih arhitekata. Krajnji rezultat ce biti celovito poetično, iluzionističko, umetničko delo koje na jedinstven način spaja umetnost i prostor, objekat i okruženje. Uputrebom usavršenih arhitektonskih metoda i novih materijala potvrđena je posvećenost kompanije zaštiti prirode, ekološkoj odgovornosti i visokim standardima u formiranju prostora za život i rad po meri čoveka.

Objašnjenje avionskog snimka na kome su obeleženi objekti brojevima:

Podaci o autorima objekta i periodu izgradnje su sledeći: 1. Diener+Diener (2001–2005); 2. Peter Markli (2002–2004); 3. Kazuyo Sejima + Ryue Nishizava (2002–2006); 4. Marco Serra (2002–2007); 5. Adolf Krischanitz (2003–2008); 6. Vittorio Lampugnani (2005–2008); 7. Jose Rafael Moneo Valles (2005–2009); 8. Frank O. Gehry (2006–2009); 9. Tadao Ando (2006–2010); 10. Fumihiko Maki (2007–2009); 11. David Chipperfield (2007–2010); 12. Yoshio Taniguchi (2007–2010); 13. Eduardo Souto de Moura (2008–2011); 14. Alvaro Siza (2008–2011); 15. Jacques Herzog & Piere de Meuron (2010–2012); 16. Juan Navarro Baldeweg (2010–2012); 17. Rem Koolhaas (2010–2012). Poslednja tri objekta su u procesu izgradnje ■

some of the most renowned and important architects working today for this project. Tadao Ando, David Chipperfield, Diener & Diener, Frank Gehry, Adolf Krischanitz, Fumihiko Maki, Peter Märkli, Rafael Moneo, SANAA, Alvaro Siza and Yoshio Taniguchi have already finished their objects. Last year's Pritzker Award laureate Eduardo Souto de Moura will complete his project by the end of the year and architects Juan Navarro Baldeweg, Herzog & de Meuron, Rem Koolhaas and Rahul Mehrotra are currently involved in designing their own objects for the campus. The landscape architects are Peter Walker and Günther Vogt.

The goal of architect Lampugnani is to have each of the individual buildings reflect the character of the architect, but also to have a unifying theme that creates a unit and that balances out the project aesthetically.

The Novartis Campus stretches over the area of 19,500 hectares. The goal of the project is formation of a unique campus by combining a factory of knowledge and an area of extreme architectural value created by employing the world's leading architects. The end result is going to be a complete poetic, illusionist work of art that fuses art and space, object and environment in a way that has never been done before. The use of advanced architectural methods and new materials has confirmed the dedication of the company to preserve nature, to be ecologically responsible and to create living and working spaces that will suit the common person.

TEMA BROJA: MODA I ARHITEKTURA

